

Brabantse Aanpak Besparen

Provincie Noord-Brabant

Inhoud

1. Inleiding	3	5. Betrouwbaar	16
Brabantse Aanpak Besparen	3	1. Samenbrengen besparing, warmtetransitie en netcongestie	16
Integraal samenwerken aan energiebesparing in Brabant	4	2. Verbinden met Rijk & Europa	17
2. Tijdlijn	5	3. Verbinden met gemeenten	18
3. Noord-Brabant in cijfers	7	4. Verbinden met Brabanders	19
Geldige energielabels van woningen in Noord-Brabant	7	5. Datagedreven werken en monitoring	20
Geschatte labelverdeling Brabantse koopwoningen	7	6. Omgevingsbewust	21
Energievraag per woning in Noord-Brabant	8	1. In balans brengen isolatie en soortenbescherming	21
Aardgasvrije woningen in Noord-Brabant	8	2. Stimuleren gebruik biobased isolatiemateriaal	22
Omvang gebouwde omgeving in Noord-Brabant	9	3. Gebiedsgericht werken	22
4. Betaalbaar	10	7. Versnellen	24
1. Onderzoeken inzet immunisatieportefeuille	10	1. Stimuleren regionale isolatieprojecten	24
2. Verkennen samenwerking Nationaal Warmtefonds	11	2. Ondersteuningsaanbod verduurzaming maatschappelijk vastgoed, MKB en monumenten	26
3. Mogelijk maken Brabants Erfgoedfonds	12	3. (Koploper) projecten maatschappelijk vastgoed	27
4. Tegengaan energiearmoede	13	4. Verkennen vervolg maatschappelijk vastgoed en MKB	28
5. Stimuleren energierechtvaardigheid	15	5. Versnellen Innovatie Energiebesparen	29

1. Inleiding

De druk op onze energievoorziening neemt toe. Energie en grondstoffen worden schaarser en de kosten stijgen. Het besparen van energie is én blijft belangrijk, want energie die je niet verbruikt, hoeft je niet op te wekken, te transporteren en te betalen. Dat is goed tegen CO₂-uitstoot en netcongestie, en voor de portemonnee van de Brabanders.

In het [Energieperspectief 2050](#) is energiebesparing een van de richtinggevende keuzes voor het energiesysteem van de toekomst.

“Besparen is no-regret: een robuuste keuze die altijd loont.”
- Energieperspectief 2050

Brabantse Aanpak Besparen

Met de Brabantse Aanpak Besparen stimuleren en initiëren we, volgens de Brabantse waarden van het energiesysteem zoals omschreven in het Energieperspectief 2050, **een betaalbare, betrouwbare en omgevingsbewuste** aanpak van energiebesparing in de gebouwde omgeving in Brabant. Daarnaast zetten we ons in voor verdere **versnelling** van de energiebesparingsopgave.

Met de Brabantse Aanpak Besparen maken we zichtbaar welke inspanningen de provincie levert om energiebesparing verder te brengen op basis van het [Bestuursakkoord 2023-2027](#) en de [Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027](#), maar ook waar kansen liggen om – passend bij onze provinciale rol – in te spelen op lokale initiatieven en toekomstige landelijke en Europese ontwikkelingen.

Betaalbaar

De provincie zet zich in voor een betaalbare en rechtvaardige energietransitie voor alle Brabanders. Zo dragen we bij aan het tegengaan van energiearmoede en helpen we inwoners in onze provincie bij het verlagen van hun energierekening.

Betrouwbaar

De provincie zet zich in voor een robuust, voorspelbaar en veilig energiesysteem. Door de energiebesparingsopgave, warmtetransitie en het netcongestievraagstuk samen te brengen, werken we aan stabiliteit voor de gebouwde omgeving.

Omgevingsbewust

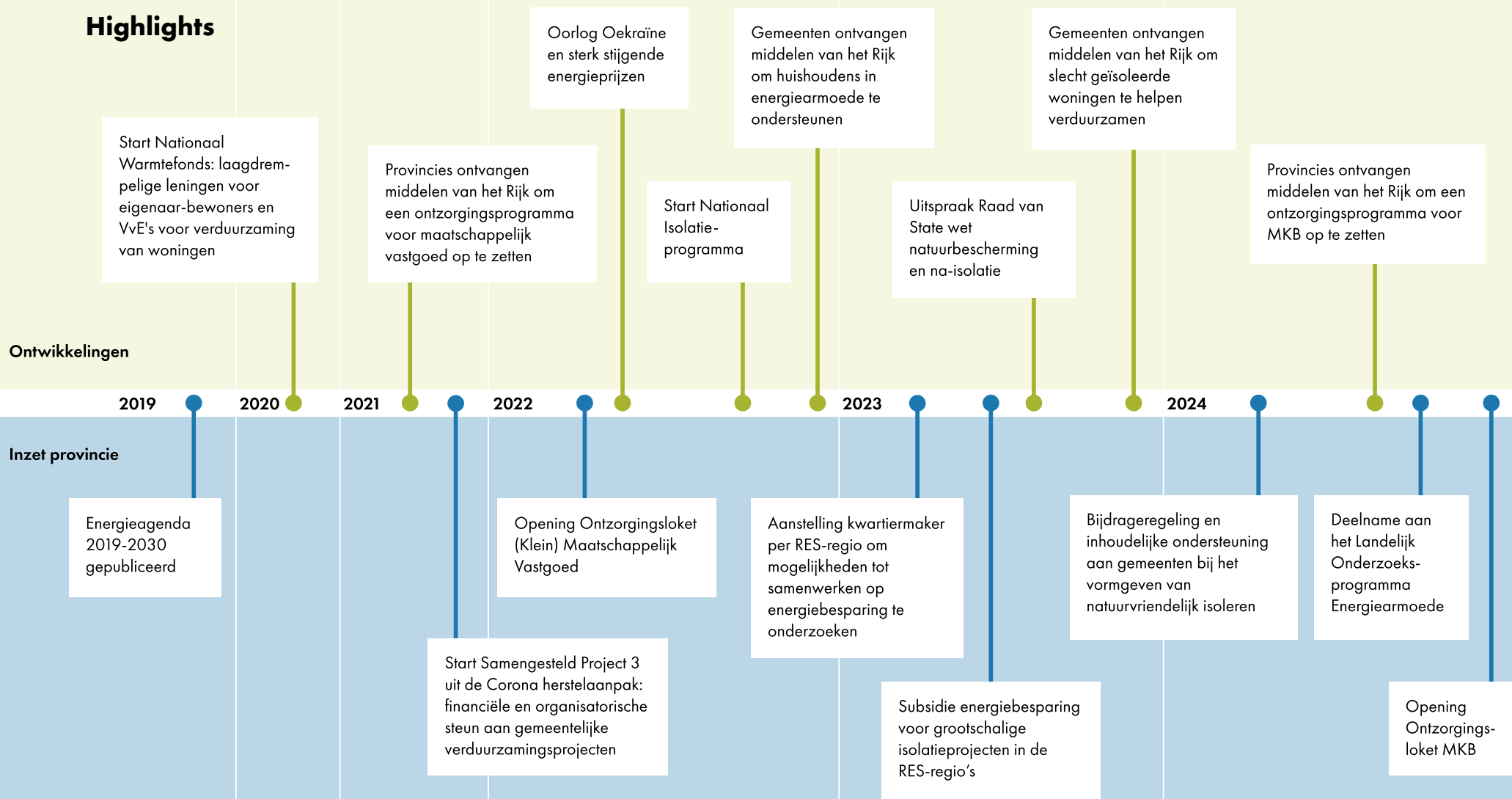
De provincie werkt aan energiebesparing als integrale opgave met oog voor de leefomgeving.

Versnellen

De provincie speelt een belangrijke rol om de aanpak van isolatie en energiebesparing in Brabant, samen met partners, te versnellen.

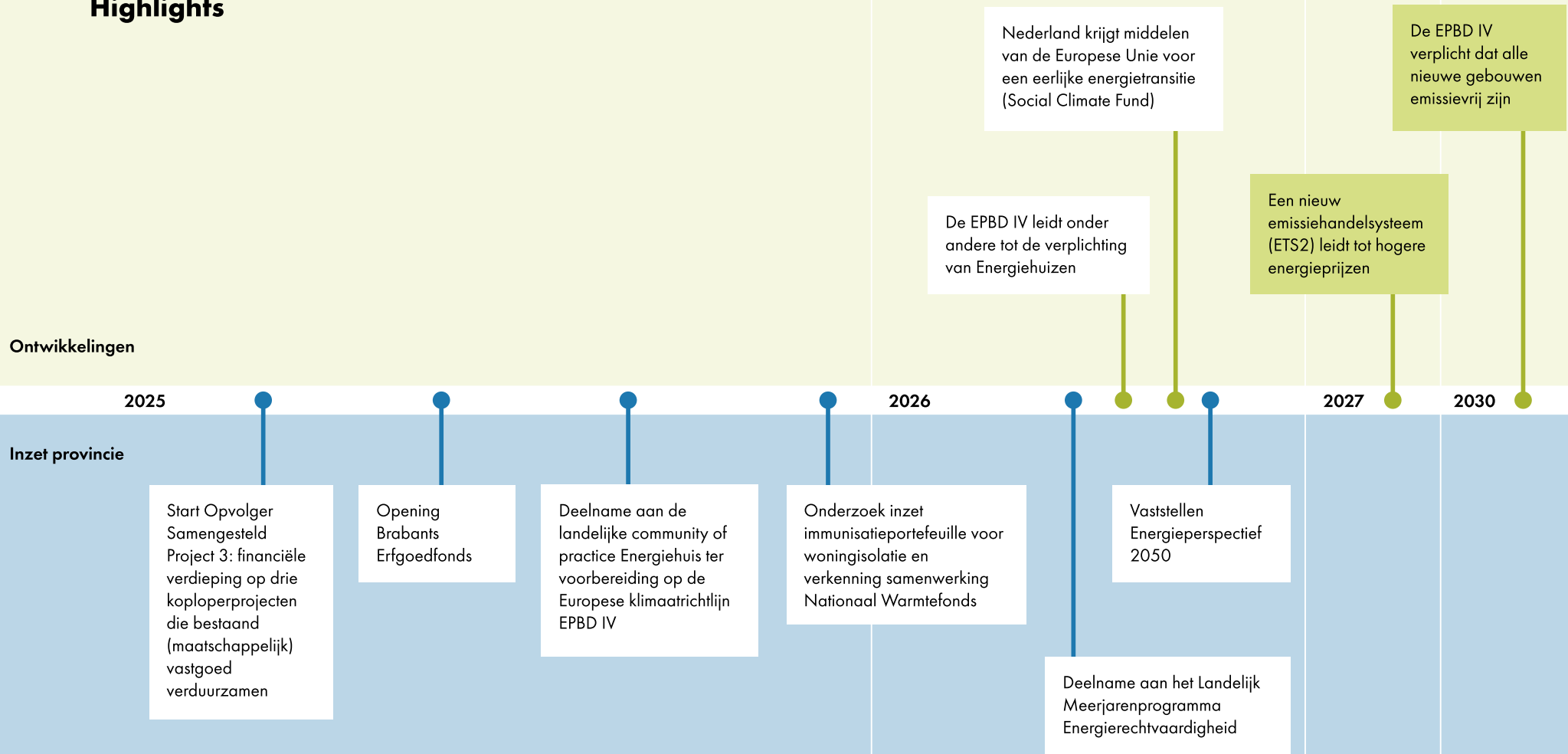
2. Tijdlijn

Highlights

2. Tijdlijn

Highlights

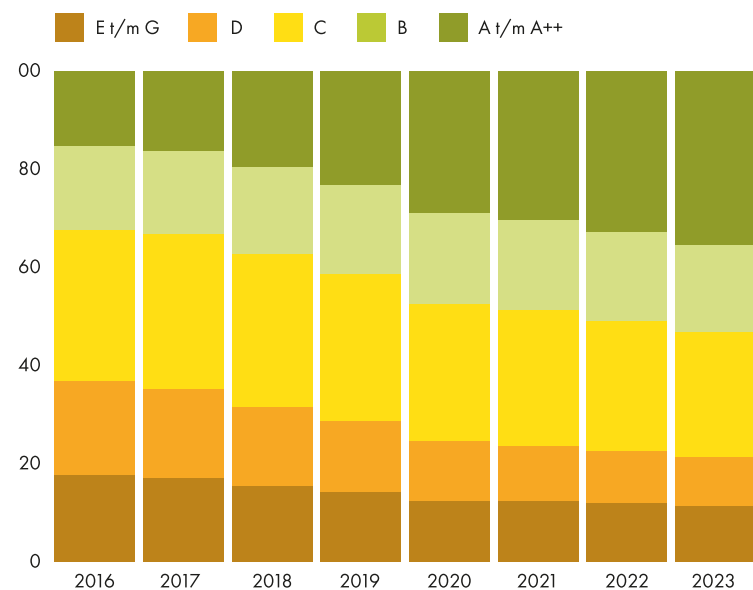

3. Noord-Brabant in cijfers

In Noord-Brabant worden steeds meer woningen geïsoleerd en verduurzaamd, daalt de energievraag per woning en groeit het aandeel aardgasvrije woningen. Tegelijkertijd blijft de opgave groot.

Geldige energielabels van woningen in Noord-Brabant

In Noord-Brabant heeft ongeveer 40% van de woningen een energielabel. Aan de geldige energielabels van woningen zien we dat de kwaliteit van de Brabantse woningvoorraad verbetert: het aandeel woningen met label A en B groeit jaarlijks en het aandeel woningen met label C of lager neemt af. Tegelijkertijd zien we dat

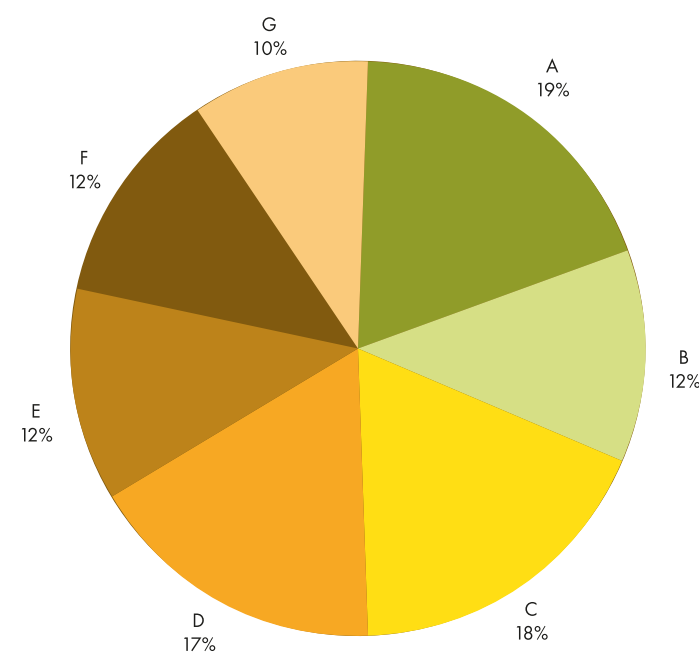
Figuur 1: Geldige energielabels woningen Noord-Brabant

Bron: [Ergielabeldashboard Noord-Brabant](#)

een klein deel van de woningen in Noord-Brabant nog tot de lagere labelklassen E tot en met G behoort.

Geschatte labelverdeling Brabantse koopwoningen

Voor inzicht in de energielabelverdeling van de *totale* Brabantse woningvoorraad in 2026 maakte CE Delft voor de provincie een inschatting.

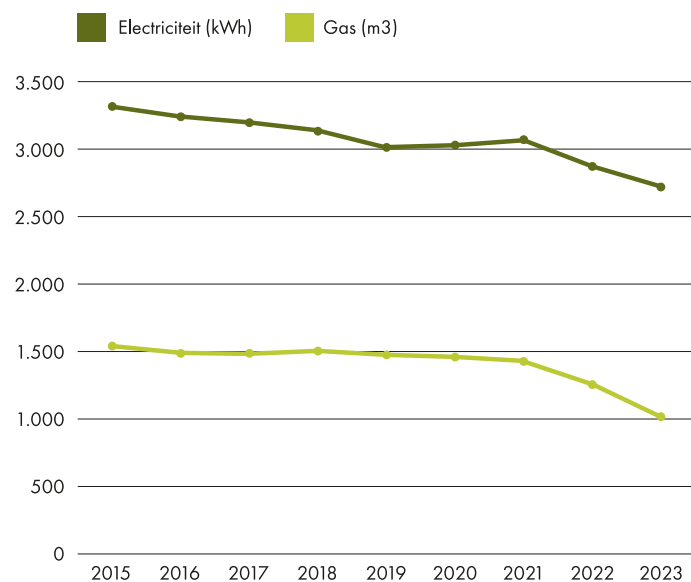
Figuur 2: Geschatte labelverdeling Brabantse koopwoningen

Bron: CE Delft voor de provincie Noord-Brabant (februari 2026)

Energievraag per woning in Noord-Brabant

Het gasverbruik per woning daalt al jaren in Noord-Brabant, maar kent vanaf 2022 een versnelling door onder andere de hoge energieprijzen.

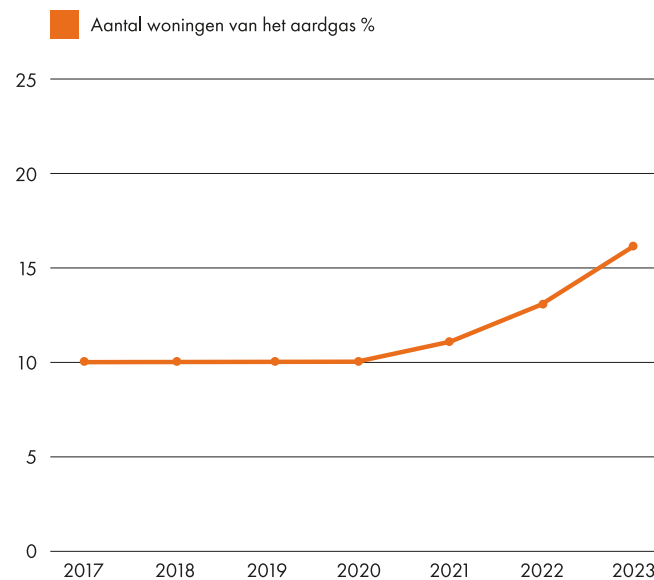
Ook het elektriciteitsverbruik per woning laat een daling zien.

Figuur 3: Energievraag per woning in Noord-Brabant
Bron: [Monitor Energieagenda 2019-2030](#)

Aardgasvrije woningen in Noord-Brabant

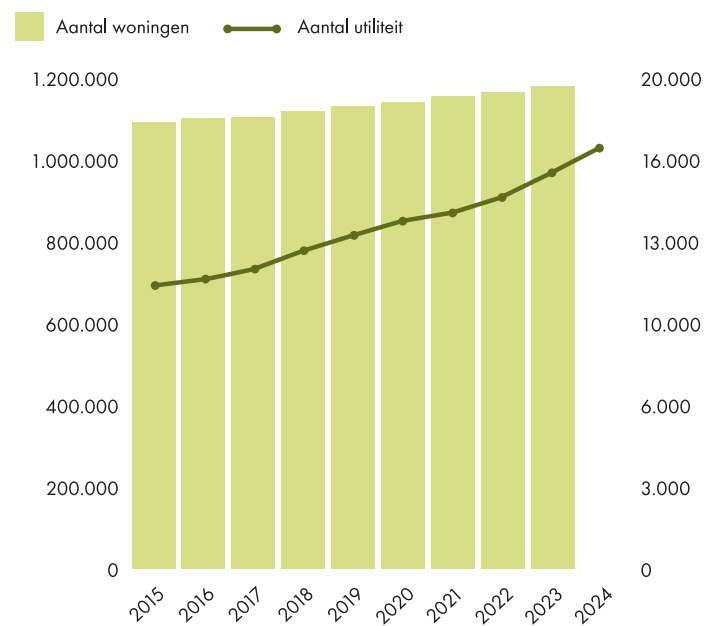
De laatste jaren zien we dat het aandeel aardgasvrije woningen in Noord-Brabant steeds groter wordt. In deze stijging speelt ook de groeiende woningvoorraad van Noord-Brabant een rol.

Figuur 4: Aandeel aardgasvrije woningen in Noord-Brabant
Bron: [Monitor Energieagenda 2019-2030](#)

Omvang gebouwde omgeving in Noord-Brabant

De gebouwde omgeving in Noord-Brabant groeit.

Figuur 5: Omvang gebouwde omgeving in Noord-Brabant

Bron: [Monitor Energieagenda 2019-2030](#)

4. Betaalbaar

Rol provincie: mogelijk maken

“We willen dat energie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is. Bovendien moet iedere Brabander ook kunnen meedoen aan en meeprofiten van de energietransitie.” – Bestuursakkoord 2023-2027

We zetten ons in voor een betaalbare en rechtvaardige energietransitie voor alle Brabanders. Zo dragen we bij aan het tegengaan van energiearmoede en helpen we inwoners in onze provincie bij het verlagen van hun energierekening.

1. Onderzoeken inzet immunisatieportefeuille

“We verkennen via de immunisatieportefeuille en het ontwikkelbedrijf hoe wij als provincie – in aanvulling op rijksregelingen en projecten van gemeenten – kunnen bijdragen aan bijvoorbeeld grootschalige isolatie van woningen, de warmtetransitie en zonnepanelen. Daarmee kunnen wij energiearmoede tegengaan.”
– Bestuursakkoord 2023-2027

Onderzoek naar mogelijkheden inzet immunisatieportefeuille

In 2025 deed CE Delft voor Noord-Brabant onderzoek naar de mogelijkheden voor de inzet van de immunisatieportefeuille voor grootschalige isolatie van woningen. De immunisatieportefeuille is een financiële reserve van de provincie, afkomstig van de opbrengst van de verkoop van Essent-aandelen. Voorwaarden voor de inzet is dat deze revolverend is (aflossing van leningen wordt teruggestort) en aanvullend is op bestaande regelingen van het Rijk, gemeenten en de markt.

De conclusie van het onderzoek is dat er op dit moment geen kansen zijn voor nieuwe regelingen van de provincie. Wel is deelname van de provincie aan een bestaande regeling kansrijk, om aan de groeiende behoefte van woningeigenaren voor hulp bij financiering van verduurzaming te kunnen blijven voldoen. Dit sluit ook aan bij de behoefte van gemeenten voor continuïteit van bestaand beleid om inwoners goed te kunnen ondersteunen bij de energiebesparingsopgave.

Het Nationaal warmtefonds dient zich voor als kansrijke optie en momenteel verkennen we de mogelijkheden tot samenwerking.

Waar moet extra op ingezet worden? “Langdurige financiering voor stimuleringsmaatregelen in de uitvoering.”

Wat moet stoppen? “Incidentele middelen.” “Tijdelijke stimulering.”
“De pot met confetti: er zijn te veel korte acties.”

De Warmtedialogen 2.0

2. Verkennen samenwerking Nationaal Warmtefonds

Rol provincie: mogelijk maken

“We verkennen via de immunisatieportefeuille en het ontwikkelbedrijf hoe wij als provincie – in aanvulling op rijksregelingen en projecten van gemeenten – kunnen bijdragen aan bijvoorbeeld grootschalige isolatie van woningen, de warmtetransitie en zonnepanelen. Daarmee kunnen wij energiearmoede tegengaan.”
- Bestuursakkoord 2023-2027

Verkenning samenwerking Nationaal Warmtefonds

Het Nationaal Warmtefonds is een initiatief van de Rijksoverheid en verstrekt toegankelijke en betaalbare leningen aan woningeigenaren en Verenigingen van Eigenaren voor de verduurzaming van hun woning. Het Nationaal Warmtefonds richt zich daarbij onder andere op huishoudens met een koopwoning en een laag- of middeninkomen.

De behoefte aan toegankelijke financiering neemt vooral toe onder mensen die een koopwoning bezitten, maar onvoldoende financiële ruimte hebben om deze investeringen volledig zelf te financieren.

Ook draagt de financiering bij aan het tegengaan van energiearmoede bij groepen met een lager inkomen. Het Nationaal Warmtefonds is de afgelopen vijf jaar al goed gebruikt in Noord-Brabant.

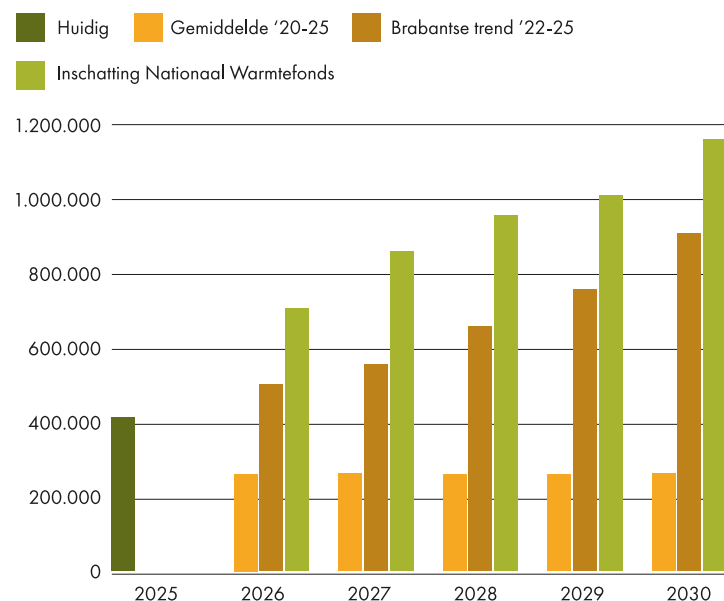
Opbrengsten Nationaal Warmtefonds in Noord-Brabant

Figuur 6: Opbrengsten Nationaal Warmtefonds in Noord-Brabant (tot juli 2024)
Bron: Nationaal Warmtefonds

Het Nationaal Warmtefonds verwacht dat de vraag naar energiebesparingen in Noord-Brabant de komende 5 jaar fors stijgt. Uit onderzoek, dat CE Delft voor de provincie heeft uitgevoerd, blijkt dat de inzet van de immunisatieportefeuille aan het Nationaal Warmtefonds kan bijdragen om aan de groeiende behoefte van energiebesparingen in Brabant te kunnen blijven voldoen. Momenteel verkennen we de verdere samenwerking met het Nationaal Warmtefonds. In 2026 werkt de provincie het investeringsvoorstel verder uit.

Potentiële ontwikkeling financieringsvraag in Noord-Brabant door het Nationaal Warmtefonds

Figuur 7: Potentiële ontwikkeling financieringsvraag in Noord-Brabant
Bron: CE Delft voor de provincie Noord-Brabant (februari 2026)

“Uit de jaarlijkse peiling naar hoe Brabanders denken over zaken die spelen in de samenleving blijkt dat 70% van de Brabanders vindt dat de overheid bereid moet zijn om veel te besteden zodat iedereen mee kan doen met het verduurzamen van de woning.” - Brabantse burgers in beeld 2025 (Het PON/Telos)

3. Mogelijk maken Brabants Erfgoedfonds

Rol provincie: mogelijk maken

“We verkennen een leenfaciliteit bij het Nationaal Restauratiefonds (NRF) voor het verduurzamen van monumenten en doen dit in samenwerking met programma Cultuur, Sport en Erfgoed.” - Uitvoeringsagenda 2024-2027

Brabants Erfgoedfonds

De provincie en het Nationaal Restauratiefonds geven samen het behoud van monumenten in Noord-Brabant een impuls. Eigenaren van monumenten en cultuurhistorisch waardevolle gebieden kunnen vanaf 2025 tegen gunstige voorwaarden een lening afsluiten bij het Brabants Erfgoedfonds. In het fonds zit 50 miljoen euro vanuit de immunisatieportefeuille. De immunisatieportefeuille is een financiële reserve van de provincie, afkomstig van de opbrengst van de verkoop van Essent-aandelen.

Er is een grote vraag naar ondersteuning vanuit het Brabants Erfgoedfonds. Sinds de start zijn er 45 leningen aangevraagd voor een totaal van € 16,4 miljoen. De meeste projecten die met dit fonds geholpen worden, zijn restauratieprojecten gecombineerd met verduurzaming. Bij 75% van de aanvragen wordt verduurzamd. Hiervan wordt gemiddeld een kwart van de investering ingezet voor verduurzaming. Bij bijna de helft van de projecten gaat het over transformatie naar een nieuwe functie, zodat deze gebouwen beleefbaar en benut blijven voor huidige en toekomstige generaties. De eerste projecten waarbij klimaatadaptieve

maatregelen worden getroffen om de monumenten toekomstbestendig te maken en weerbaar tegen een veranderend klimaat zijn in aanvraag.

4. Tegengaan energiearmoede

Rol provincie: samenwerken en verbinden

“Met energiebesparing dragen we bij aan het tegengaan van energiearmoede en helpen we inwoners in onze provincie bij het verlagen van hun energierekening.”
- Uitvoeringsagenda 2024-2027

De provincie Noord-Brabant nam samen met de RES-regio Hart van Brabant en haar gemeenten in 2024 en 2025 deel aan het Landelijk Onderzoeksprogramma Energiearmoede. Onder leiding van TNO ontwikkelden we samen met RVO, ministeries en andere provincies kennis over energiearme huishoudens en over de effectiviteit van maatregelen.

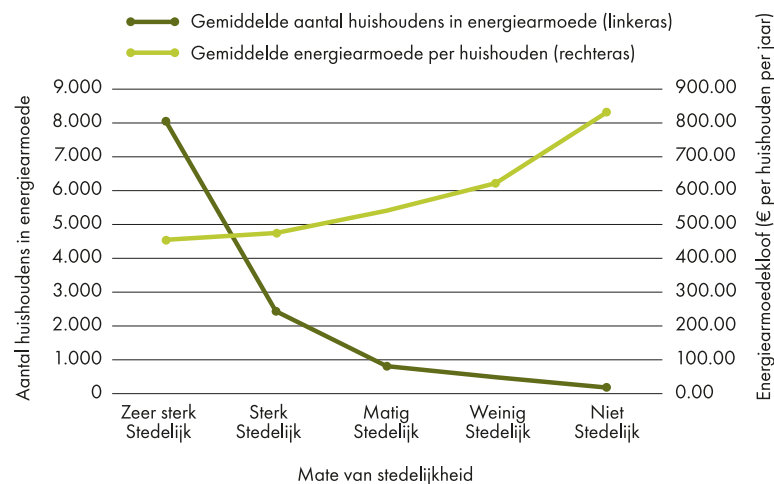
Wat is energiearmoede?

Energiearmoede definiëren we op basis van het inkomen van een huishouden in combinatie met een hoge energierekening en/of een woning van slechte energetische kwaliteit (TNO).

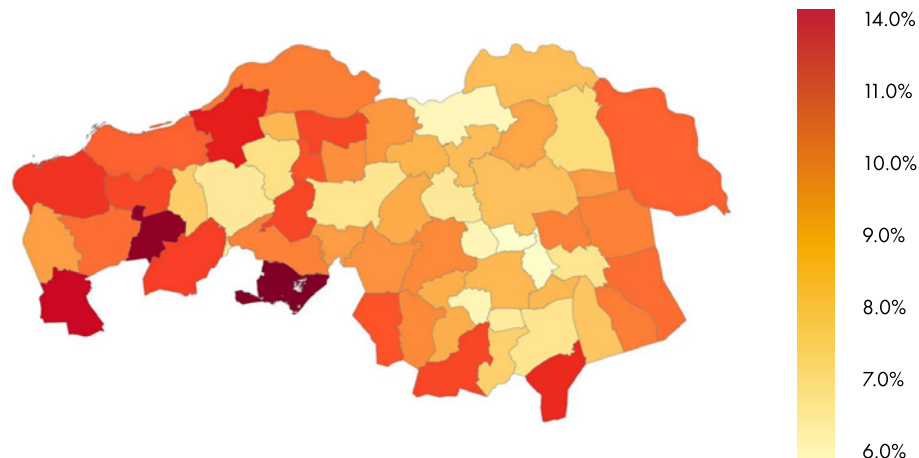
In Nederland spreken we van energiearmoede wanneer een huishouden onvoldoende toegang heeft tot goede energievoorzieningen in huis. Er kan sprake zijn van onderconsumptie: in energiearme huishoudens zetten mensen bijvoorbeeld de verwarming niet aan omdat ze willen bezuinigen, of ze warmen hun eten liever niet op omdat ze het gas te duur vinden.

Inzichten over energiearmoede in Brabant:

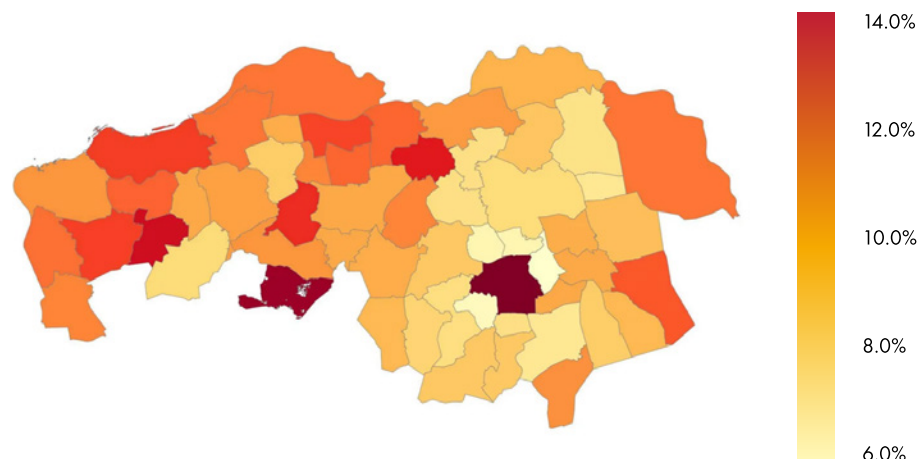
1. In Brabant leefden in 2024 circa 63.000 huishoudens in energiearmoede. Dit is 5,2% van alle huishoudens. Landelijk leven er 6,1% huishoudens in energiearmoede.
2. Het aantal huishoudens met een risico op energiearmoede, is meer dan twee keer zo groot als de groep huishoudens met energiearmoede. Met 12,9% van de huishoudens is dat vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde.
3. Het grootste aandeel van huishoudens in energiearmoede woont in een corporatiewoning in stedelijke gemeenten. De diepte van energiearmoede (het bedrag in euro's dat nodig is om een huishouden uit de energiearmoede te halen) is het grootst onder huishoudens met een koopwoning in landelijke gemeenten.

Figuur 8: Relatie tussen het aandeel huishoudens in energiearmoede, de diepte van energiearmoede (de energiearmoedekloof) en de mate van stedelijkheid. Bron: TNO

Figuur 9: Percentage huishoudens met een laag middeninkomen en een woning van lage energetische kwaliteit. Bron: TNO

Figuur 10: Percentage huishoudens met een woning van lage energetische kwaliteit en weinig investeringsmogelijkheden. Bron: TNO

“Een belangrijke blinde vlek in het huidige energiebesparingsbeleid zijn inwoners met een grote woning, maar een laag inkomen. Bijvoorbeeld in het buitengebied. Deze mensen worden vanwege de WOZ-waarde uitgesloten van deelname aan het Nationaal Isolatieprogramma en andere Rijksregelingen. Dit zijn mensen die niet altijd makkelijk rond kunnen komen en kunnen verduurzamen.” - Warmtedialogen 2.0

Input uit het Landelijk Onderzoeksprogramma Energiearmoede deelden we via de regionale werkgroepen energiebesparing actief met Brabantse gemeenten. We gingen samen met gemeenten en TNO in gesprek over handelingsperspectief op basis van de inzichten en hoe lokale isolatieacties hiermee verrijkt kunnen worden.

Input uit het Landelijk Onderzoeksprogramma Energiearmoede werd ook meegenomen voor het ontwikkelen van een landelijke langetermijnstrategie voor de aanpak van energiearmoede. Zo werkten we vanuit het programma aan de inzet van het Europese Social Climate Fund in Nederland om de impact van het nieuwe emissiehandelssysteem (een belangrijk instrument om de uitstoot van broeikasgassen in Europa te verminderen) voor kwetsbare groepen te verzachten.

Een overzicht van alle publicaties en resultaten van het Landelijk Onderzoeksprogramma Energiearmoede is [hier](#) te vinden. Via de Energiewerkplaats Brabant delen we gerichte informatie uit het programma met Brabantse gemeenten en andere stakeholders.

Energiebesparing en gezondheid

Binnen het Landelijk Onderzoeksprogramma Energiearmoede is aandacht geweest voor de relatie tussen energiearmoede en gezondheid. Onderzoek van TNO toont aan dat er sprake is van extra zorgkosten onder energiearme huishoudens. Deze bevinding ondersteunt de observatie dat energiearmoede meer is dan een financieel probleem (bron: Gezondheidskosten en energiearmoede, TNO 2023). Samen met onder andere collega's van het team Gezondheid verkennen we welke rol de provincie kan pakken op het onderwerp energiebesparing en gezondheid.

5. Stimuleren energierechtvaardigheid

Rol provincie: samenwerken en verbinden

“Energierechtvaardigheid, draagvlak en draagkracht zijn nodig om de samenleving in beweging te krijgen en te houden.”

- Bestuursakkoord 2023-2027

Aanvullend op het onderwerp energiearmoede pakken we ook actief het bredere onderwerp energierechtvaardigheid op. Dat doen we in 2026 via twee sporen:

Het begrip energierechtvaardigheid

Samen met TNO, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provincies Noord- en Zuid-Holland werken we aan een landelijk gedeeld begrip over hoe een rechtvaardig energiesysteem eruitziet. Op basis van praktijkvoorbeelden zoals de warmteprogramma's van gemeenten en de uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma onderzoeken we hoe rechtvaardigheid uitpakt in huidig beleid.

Het doorleven van energierechtvaardigheid

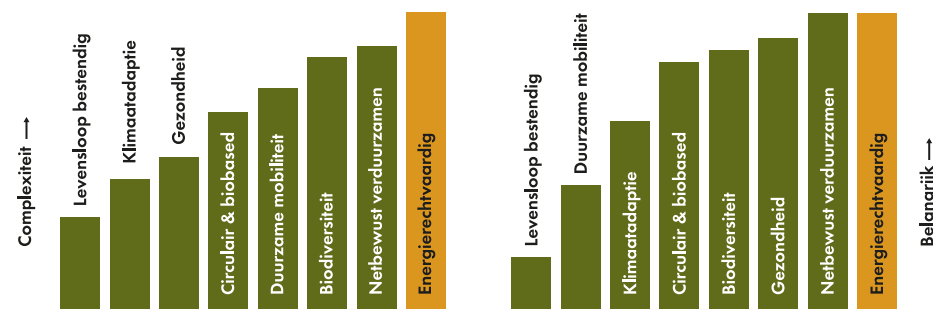
Parallel aan het landelijke wetenschappelijke spoor, zetten we in Brabant – samen met het programma Cultuur en creatieve makers – in op aan het tastbaar, voelbaar en begrijpelijk maken van het onderwerp energierechtvaardigheid. Met als doel dat Brabantse overheden zich bewust worden van hun rol en handelingsperspectief in energierechtvaardigheid.

Energierechtvaardigheid als beleidsthema

Het ervaren van rechtvaardigheid vergroot het draagvlak voor de energietransitie onder inwoners. Het ervaren van onrechtvaardigheid kan juist weerstand oproepen. Daarom is het belangrijk dat de manier waarop de lusten en lasten worden verdeeld, hoe de processen zijn ingericht, welke uiteenlopende groepen en identiteiten worden erkend en hoe eventuele schade wordt hersteld, als rechtvaardig worden gezien (TNO).

Energierechtvaardigheid: analyseert het complete energiesysteem en hoe deze systemen sociale rechtvaardigheid beïnvloeden en andersom.

Energiearmoede: de situatie waarin huishoudens of individuen moeite hebben om te voorzien in hun basisbehoeften voor energie vanwege financiële beperkingen. ([Topsector Energie 2024](#))

Figuur 11: Resultaat warmtedialogen 2.0 (peiling onder 46 Brabantse gemeenten)

Gemeenten benoemen energierechtvaardigheid als meest belangrijke en meest complexe onderwerp om mee te nemen in de verduurzaming van de gebouwde omgeving. - Warmtedialogen 2.0

5. Betrouwbaar

“We geven invulling aan de prioriteiten uit het Bestuursakkoord. De betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijk middenveld bij de energietransitie is eveneens van cruciaal belang. We ondersteunen gemeenten, instellingen en ondernemers om panden en woningen te isoleren, bedrijfsprocessen efficiënter te maken en door het stimuleren van energiezuinig gedrag.” - Uitvoeringsagenda 2024-2027

De provincie zet zich in voor een robuust, voorspelbaar en veilig energiesysteem. Door de energiebesparingsopgave, warmtetransitie en het netcongestievraagstuk samen te brengen, werken we aan stabiliteit voor de gebouwde omgeving. Ook verbinden we Europese, landelijke en lokale ontwikkelingen, zodat gemeenten en inwoners tijdig weten waar ze aan toe zijn.

1. Samenbrengen besparing, warmtetransitie en netcongestie

Rol provincie: samenwerken en verbinden

“De belasting van ons elektriciteitsnet neemt sneller toe dan de capaciteit. Bouwen én verbouwen met zo min mogelijk vraag van het elektriciteitsnet is van groot belang.” - Bestuursakkoord 2023-2027

De provincie zet zich in voor een betrouwbaar energiesysteem, dat robuust, voorspelbaar en veilig is. In de Brabantse Aanpak Besparen maken we in samenhang met andere Brabantse aanpakken de verbinding tussen energiebesparing, de warmtetransitie en het netcongestievraagstuk.

Energiebesparing en de warmtetransitie

De provincie Noord-Brabant wil in 2050 volledig klimaatneutraal zijn. De warmtetransitie draagt bij aan deze doelstelling, doordat in 2050 een belangrijk deel van de energiemix bestaat uit warmte. In deze opgave speelt energiebesparing een belangrijke rol, want alle energie die je niet verbruikt, hoef je niet op te wekken, te transporteren en te betalen. De Brabantse Aanpak Warmte maakt inzichtelijk welke inspanningen de provincie levert om de warmtetransitie een impuls te geven.

Netbewuste verduurzaming

Het steeds verder vollopende elektriciteitsnet daagt netbeheerders, overheden, ondernemers en inwoners uit om bewuster en efficiënter om te gaan met de beschikbare ruimte op het net en om versneld het net uit te breiden. De urgentie van netcongestie maakt energiebesparing nog belangrijker. In de [Brabantse Aanpak Netcongestie](#) werken we binnen Brabant gezamenlijk met netbeheerders, Regionale Energie Strategie-regio's en gemeenten systematisch aan onder andere de maatregelen netbewuste verduurzaming van de bestaande bouw en netbewuste nieuwbouw.

2. Verbinden met Rijk & Europa

Rol provincie: richting geven

“Het grootste gedeelte van de opgave moet gerealiseerd worden in samenwerking met andere partijen, zowel binnen de provincie als buiten de provincie. Samen met Europa, het Rijk, provincies, gemeenten, kennisinstellingen, bedrijven én inwoners leveren we een bijdrage om de energietransitie in Brabant te versnellen en tot een succes te maken.”

- Uitvoeringsagenda 2024-2027

Op Europees niveau heeft Nederland afspraken gemaakt om de energietransitie in de gebouwde omgeving te versnellen. Het einddoel: een emissievrije gebouwvoorraad in 2050. Deze afspraken zijn vastgelegd in de Europese klimaatrichtlijn Energy Performance of Buildings Directive (EPBD IV). Alle EU-lidstaten, dus ook Nederland, hebben tot mei 2026 de tijd om de aangescherpte EPBD IV om te zetten naar nationaal beleid en regelgeving. De EPBD IV bevat verschillende verduurzamingselementen die stap voor stap door het Rijk worden ingevoerd. Denk bijvoorbeeld aan de introductie van Zero Emission Buildings (vervanger van de BENG-norm) en het Energiehuis.

Als provincie houden we landelijke en Europese ontwikkelingen zorgvuldig in de gaten. We verkennen continu hoe we – passend bij onze provinciale rol – tijdig kunnen inspelen op aankomende wet- en regelgeving. En ondernemen actie waar kansen en mogelijkheden liggen. Zo sluiten we in voorbereiding op de implementatie van het Energiehuis, samen met Brabantse gemeenten, aan bij de Community of Practice Energiehuis van het Rijk. In gebiedsontwikkelingen adviseren we over Zero Emission Buildings en de overgang naar emissievrij bouwen.

Energiehuis

Een one-stop-shop waar bewoners, ondernemers en eigenaren van maatschappelijk vastgoed op één plek eenduidige informatie, ondersteuning en communicatie kunnen vinden over verduurzamingsmaatregelen (Bron: Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie).

Zero Emission Buildings

Een emissievrij gebouw is de eindnorm waar alle gebouwen aan moeten voldoen binnen de EU. De doelstelling vertaalt zich in vier aspecten van een gebouw en ziet erop toe dat een gebouw: 1) zeer weinig energie nodig heeft voor verwarming/koeling, 2) efficiënte installaties heeft, 3) vrij is van fossiele emissies op het eigen perceel (aardgasvrij) en 4) de benodigde energie zoveel mogelijk invult met hernieuwbare energie door opwek of bij het gebouw of via lokale warmtenetten (Bron: Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening).

3. Verbinden met gemeenten

Rol provincie: samenwerken en verbinden

“Het grootste gedeelte van de opgave moet gerealiseerd worden in samenwerking met andere partijen, zowel binnen de provincie (andere programma’s) als buiten de provincie (externe partners). Samen met Europa, het Rijk, provincies, gemeenten, kennisinstellingen, bedrijven én inwoners leveren we een bijdrage om de energietransitie in Brabant te versnellen en tot een succes te maken.” - Uitvoeringsagenda 2024-2027

Signalen ophalen

Bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving ligt er primair een taak bij gemeenten. Zij houden de regie op de energiebesparingsopgave en communiceren met hun inwoners. We houden nauw contact met onze gemeenten. Dat doen we onder andere door aan te sluiten bij de Regionale Energie Strategie (RES)-werkgroepen energiebesparing. Zo leggen we in Noord-Brabant de verbinding tussen lokale signalen en landelijke ontwikkelingen.

Een voorbeeld van een lokaal signaal waarvan we onderzoeken of de provincie hierin een rol kan pakken, is het opzetten van een provinciaal 'woningvolgsysteem' om de verduurzaming van woningen in Noord-Brabant beter te kunnen monitoren. Een woningvolgsysteem zorgt voor Brabantbreed inzicht in de energiebesparingsopgave en kan gemeenten helpen om isolatieacties gerichter vorm te kunnen geven.

Periodiek spreken we gemeenten uitgebreider. Zo gingen we tijdens de [Warmtedialogen 1.0](#) met alle Brabantse gemeenten individueel, zowel ambtelijk als bestuurlijk, in gesprek over energiebesparing en de warmtetransitie. In juni 2025 nodigden we gemeenten en andere stakeholders uit voor de [Warmtedialogen 2.0](#): een gezamenlijk gesprek. Input uit de Warmtedialogen 1.0 en 2.0 vormt een belangrijke basis voor de Brabantse Aanpak Besparen.

Warmtedialogen 2.0 (juni 2025)

Kennisdelen

Via verschillende wegen organiseren we vanuit de provincie actief kennisdeling. Zo informeren we gemeenten over ontwikkelingen, bijvoorbeeld uit het [Landelijk Onderzoeksprogramma Energiearmoede](#), in de regionale werkgroepen. Over het onderwerp soortenbescherming en isolatie organiseren we Brabantbrede werkgroepen en informatiebijeenkomsten om gemeenten te ondersteunen. Over het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed hostten we in 2025 een [webinar](#).

Gemeenten en andere professionals die werken aan de energietransitie kunnen alle actief gedeelde informatie terugvinden op [Energiewerkplaats Brabant](#).

4. Verbinden met Brabanders

Rol provincie: samenwerken en verbinden & ruimte voor maatwerk

Training Natuurinclusief Isoleren voor gemeenten (augustus 2024)

“Wij bundelen onze initiatieven onder de naam ‘Energie Brabant!’ ‘Energie Brabant!’ is gericht op zowel het ontwikkelen, stimuleren en bundelen van nieuwe duurzame energievormen als op de huidige provinciale activiteiten. Hiermee stimuleren wij Brabanders om mee te doen waar dat nog niet voldoende gebeurt.” - Bestuursakkoord 2023-2027

Energie Brabant

Onder de vlag van [Energie Brabant](#) bundelt en presenteert de provincie initiatieven die bijdragen aan de energietransitie. Energie Brabant helpt gemeenten, energiecoöperaties en andere stakeholders ook om het gesprek met inwoners over de energietransitie te voeren. Hoe zorg je ervoor dat inwoners worden betrokken bij lokale plannen? En hoe inspireer je ze om zelf aan de slag te gaan?

Dit doet Energie Brabant onder andere door:

- [Webinars](#) te organiseren, bijvoorbeeld over participatie.
- Samen met gemeenten een [bewustwordingscampagne](#) te ontwikkelen, die gemeenten onder hun eigen vlag en op hun eigen moment in kunnen zetten.
- Het maken van de [Energietafel](#): een interactieve tafel die direct zichtbaar maakt wat keuzes, zoals het besparen van energie of het aanleggen van een lokaal warmtenet, betekenen voor het Brabantse energiesysteem.

“Een blinde vlek in het huidige energiebespaarbeleid is communicatie en informatie richting inwoners en het motiveren van mensen die nu niet aan de slag gaan.” - Warmtedialogen 2.0

Poster bewustwordingscampagne Energie Brabant

5. Datagedreven werken en monitoring

Rol provincie: Richting geven

“Veel van de vraagstukken waar we aan werken zijn erg complex. Het gebruik van data kan ons helpen om die complexiteit te ontrafelen en betere keuzes te maken voor de toekomst. Dat doen we door te denken in termen van scenario’s, simulaties en door te standaardiseren (bijvoorbeeld door de Energiemonitor).”

– Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027

De energietransitie kent verschillende fasen met elk hun eigen condities, wat regelmatig vraagt om het herijken van keuzes. Datagedreven werken is een werkwijze om dit proces te ondersteunen door inzichten op te doen, keuzes te onderbouwen en de ontwikkelingen over de tijd te volgen.

We gebruiken data om inzicht te krijgen in mogelijke scenario’s voor energiebesparing. Zo heeft provincie Noord-Brabant onderzoeksbureau CE Delft op basis van data onderzoek laten doen naar mogelijkheden voor de inzet van de immunisatieportefeuille voor grootschalige isolatie van woningen en de samenwerking met het Nationaal Warmtefonds.

We sluiten aan bij landelijke programma’s en zetten in op samenwerking tussen overheden. Zo zetten we data in voor het opzetten van een provinciaal “woningvolgsysteem” om de verduurzaming van woningen in Noord-Brabant beter te kunnen monitoren. Dit helpt gemeenten om isolatieacties gericht vorm te kunnen geven.

Monitoring wordt ingezet om de ontwikkelingen op het gebied van energiebesparing te volgen en te duiden. Hiervoor maken we gebruik van de Monitor Energieagenda 2019-2030 en het Energielabel dashboard. Tegelijkertijd gaan we onderzoeken hoe de beschikbare monitoring beter kan aansluiten bij de informatiebehoefte in deze fase.

6. Omgevingsbewust

“De energietransitie vraagt een samenhangende aanpak. Dit betekent dat we in de uitvoering intensief blijven samenwerken met andere beleidsthema’s, zowel binnen als buiten de provinciale organisatie.”

- Uitvoeringsagenda 2024-2027

We werken aan de energiebesparing als integrale opgave met oog voor de leefomgeving.

1. In balans brengen isolatie en soortenbescherming

Rol provincie: mogelijk maken & ingrijpen als het moet

“We richten ons op het oppakken van gezamenlijke vraagstukken. Zo helpen we gemeenten bij het vormgeven van natuurvriendelijk isoleren; een van de grootste knelpunten van dit moment waardoor grootschalige isolatieplannen niet tot uitvoering kunnen komen.”

- Uitvoeringsagenda 2024-2027

Voor gemeenten is de balans tussen soortenbescherming en isolatie het grootste vraagstuk in de energiebesparingsopgave. Aanvullend op onze rol als bevoegd gezag voor vergunningverlening, helpen we samen met het programma Natuur gemeenten inhoudelijk en financieel bij dit vraagstuk. Zo werken we samen aan het besparen van energie, drukken we de energierekening van huishoudens én beschermen we dieren die onder daken en in spouwmuren kunnen leven.

Vanaf 2023 organiseert de provincie voor Brabantse gemeenten doorlopend informatiebijeenkomsten over landelijke en provinciale ontwikkelingen en thematische werkgroepen over bijvoorbeeld de samenwerking met woningcorporaties.

We zijn doorlopend met individuele gemeenten in gesprek waarbij we gemeenten, samen met de Omgevingsdienst Brabant-Noord, helpen bij vragen. Opgedane kennis en goede voorbeelden delen we via de Energiewerkplaats Brabant en via regelmatige updatemails.

In 2025 openen we de Bijdrageregeling versterking biodiversiteit en versnelling energiebesparing. Van de in totaal bijna € 20 miljoen die ter beschikking is gesteld voor gemeenten, komt € 6,5 miljoen uit provinciale middelen. Gemeenten kunnen deze middelen gebruiken voor het opstellen van een Soortenmanagementplan en om inwoners te helpen bij het op een natuurvriendelijke manier isoleren.

“Het tempo ligt niet hoog genoeg om de doelen voor een emissievrije omgeving in 2050 te halen. Beperkende factoren zijn het (ontbreken van) een Soortenmanagementplan.”

“Er zit veel maatwerk in wat het complex maakt.”

“De provincie kan ons helpen om hobbels zoals het Soortenmanagementplan te nemen.” - Warmtedialogen 2.0

2. Stimuleren gebruik biobased isolatiemateriaal

Rol provincie: mogelijk maken & samenwerken en verbinden

“We schalen vernieuwende aanpakken gericht op energiebesparing op.” - Uitvoeringsagenda 2024-2027

Samen met het programma Circulaire Economie en verschillende externe partijen werken we aan opschaling van de inzet van biobased isolatiematerialen in de gebouwde omgeving. Biobased isolatiematerialen zoals vlas en vezelhennep hebben een natuurlijke oorsprong. Deze materialen zijn hernieuwbaar, vaak lokaal beschikbaar en dragen bij aan CO₂-opslag in de gebouwde omgeving.

De provincie Noord-Brabant ondersteunt de transitie naar een circulaire en biobased (bouw)economie via het programma Building Balance. Dit programma werkt aan het opzetten en versterken van ketens van land tot pand. Aan de ‘pandkant’ stimuleren we de inzet van biobased isolatiemateriaal, zowel in huurwoningen als koopwoningen.

Brabantse woningcorporaties hebben zich gecommitteerd aan het overstappen naar biobased bouwmaterialen in hun huurwoningen via een commitmentverklaring die is opgesteld in samenwerking met Building Balance en de provincie Noord-Brabant. Een concreet voorbeeld van biobased isoleren is het renovatieproject van woningcorporatie Area in Uden, waarbij tientallen sociale huurwoningen zijn geïsoleerd met gehakseld stro.

“Met biobased bouwmaterialen leg je CO₂ vast in plaats van dat je het uitstoot. Een bijkomend voordeel is de korte keten van land naar pand, die we hier in Brabant hebben. Dat scheelt transportkosten en je bent zeker van de verantwoorde herkomst van het product. Sterker nog, ik kan het weiland aanwijzen waar het vanaf komt.”

- Renovatieproject woningcorporatie Area

Door middel van co-financiering van de Regiodeal West-Brabant stimuleert de provincie de toepassing van biobased isolatie in koopwoningen. Gemeenten werken samen om een aantrekkelijk collectief biobased isolatieaanbod voor particuliere huizenbezitters te organiseren, bijvoorbeeld door lokale aannemers en het lokale energieloket te betrekken. Brabantbreed informeren we via de regionale werkgroepen energiebesparing en Energiewerkplaats Brabant over de ontwikkelingen van biobased isolatie.

Biobased bouwen is een van de thema's binnen de Samenwerkingsagenda Toekomstbestendige Gebiedsontwikkeling. Hier benutten we integrale koppelkansen optimaal: bijvoorbeeld door biobased materialen te integreren in gebiedsontwikkelingen waar ook klimaatadaptatie, energietransitie en biodiversiteit een rol spelen. Tot slot werkt de provincie aan een Innovatiecoalitie Vezels en een Vezelstrategie om de beschikbaarheid van biobased grondstoffen te vergroten en ketens te versterken.

3. Gebiedsgericht werken

Rol provincie: Samenwerken en verbinden

“De energietransitie vraagt een samenhangende aanpak. Er zijn steeds meer verbanden binnen het energiesysteem (..). Naast deze verbanden ‘binnen’ de energiemix heeft de energietransitie ook grote effecten op en dwarsverbanden met andere maatschappelijke vraagstukken.” – Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027

Energie en ruimte zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en vragen om een integrale, samenhangende en gebiedsgerichte aanpak. Energie wordt daarbij meer en meer een ordenend principe in de ruimtelijke ontwikkeling. Gebiedsgericht werken zorgt ervoor dat verschillende maatschappelijke opgaven met elkaar worden verbonden, zoals woningbouw, mobiliteit, energie, leefbaarheid, klimaatadaptatie, economische ontwikkeling en circulaire economie. Dit sluit aan bij het Energieperspectief 2050 dat aangeeft dat de energietransitie vraagt om een samenhangende aanpak, ook gezien de dwarsverbanden met andere maatschappelijke vraagstukken. Ook uit de warmtedialogen blijkt dat gemeenten het belang van een gebiedsgerichte aanpak onderschrijven.

We verkennen hoe we deze opgaven actiever kunnen verbinden in onze werkwijze en hoe we kunnen ondersteunen bij het integraal benaderen van vraagstukken rond energiebesparing en ruimtelijke ontwikkeling.

Met de Brabantse Aanpak Besparen versterken we onze inhoudelijke kennis en expertise op het gebied van energiebesparing, zodat we deze kennis kunnen inzetten bij gebiedsontwikkelingen, waaronder binnenstedelijke transformaties. Daarnaast blijven we in dialoog met gemeenten en ondersteunen we hen met kennis en expertise, zodat zij dit kunnen meenemen in hun integrale afwegingen en het ontwikkelen van hun projecten.

7. Versnellen

“We richten ons primair op het vergroten van de slagkracht van de gemeenten zodat zij beter in staat zijn om inwoners te helpen met energiebesparing. We faciliteren in samenwerking met de RES-regio’s kennisdeling op het gebied van energiebesparing en stimuleren/initiëren de ontwikkeling van een grootschalige aanpak van de isolatieopgave.”

“Hoe kunnen we gemeenten, maatschappelijke organisaties en het mkb effectief ondersteunen bij het verduurzamen van maatschappelijk en zakelijk vastgoed en slimme koppelingen maken met het landelijke ondersteuningsaanbod?”

- Uitvoeringsagenda 2024-2027

De provincie speelt een belangrijke rol om de aanpak van isolatie en energiebesparing in Brabant, samen met partners, te versnellen.

1. Stimuleren regionale isolatieprojecten

Rol provincie: mogelijk maken & ruimte voor maatwerk

“Met het stimuleren van regionale samenwerking dragen we bij aan grootschalige aanpakken om te komen tot versnelling van energiebesparing in de gebouwde omgeving.”

- Uitvoeringsagenda 2024-2027

Energiebesparing is een belangrijk onderdeel van de energietransitie. Energie die je niet gebruikt, hoef je ook niet op te wekken, te transporteren en te betalen. Om energiebesparing op grote schaal te realiseren, is goede samenwerking tussen overheden en partners nodig.

In 2023 heeft de provincie subsidie verleend aan de vier Brabantse Regionale Energie Strategie (RES) regio’s met als doel om energiebesparing in de gebouwde omgeving te versnellen door regionale samenwerking te versterken. In 2024 en 2025 hebben de RES regio’s hun bijbehorende plannen uitgevoerd. Deze inzet heeft al concrete resultaten opgeleverd. Zo heeft West-Brabant aan zeven gemeenten professionele training kunnen geven voor de ontwikkeling van een lokale ondersteuningsstructuur voor particuliere woningeigenaren bij verduurzamen van hun woning. En heeft Metropool Regio Eindhoven lokale energiecoöperaties verder helpen professionaliseren.

Stelling: "Als we op deze manier doorgaan met energiebesparing worden de doelen voor een emissievrije gebouwde omgeving in 2050 gehaald"

Eens:

Oneens:

Warmtedialogen 2.0

De provincie ziet dat samenwerking in de regio nodig is om de isolatieopgave in de gebouwde omgeving te versnellen. Tegelijkertijd blijkt uit de praktijk dat het opzetten en continueren van deze samenwerking complex kan zijn. De ervaringen uit 2024 en 2025 laten zien wat goed werkt en waar nog aandacht nodig is. Een goede balans tussen verduurzamingsambities en de uitvoeringspraktijk is daarbij een belangrijke voorwaarde om stappen te kunnen blijven zetten.

Voor 2026 en 2027 nemen we deze lessen mee en verkennen we op welke manier wij als provincie doelgericht kunnen blijven bijdragen aan de isolatieopgave in de gebouwde omgeving. Met als doel om energiebesparing in balans en in gezamenlijkheid verder te kunnen versnellen.

2. Ondersteuningsaanbod verduurzaming maatschappelijk vastgoed, MKB en monumenten

Rol provincie: mogelijk maken

“Als provincie zijn we opdrachtgever voor een aantal SPUK’s (specifieke uitkeringen) van het Rijk gericht op het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Daarnaast heeft de provincie zelf een aantal regelingen ontwikkeld. We continueren de programma’s die doorlopen in de uitvoeringsperiode van deze Uitvoeringsagenda. Concreet gaat het om het ontzorgingsloket Klein Maatschappelijk Vastgoed. Daarnaast ondersteunen wij het Loket Duurzame Monumenten van het programma Cultuur. Ook richten we ons op nieuwe regelingen zoals de SPUK voor het verduurzamen van het MKB.” - Uitvoeringsagenda 2024-2027

De provincie is opdrachtgever van Ontzorgingsloketten die eigenaren en gebruikers van gebouwen ondersteunen bij verduurzaming. Via deze loketten bieden wij maatwerkadviestrajecten aan om vastgoedeigenaren te ondersteunen tot aan de uitvoer van werkzaamheden. Zo versnellen we de verduurzaming van de gebouwde omgeving. De Ontzorgingsloketten Maatschappelijk Vastgoed en MKB sturen we aan vanuit het programma Energie. Het loket Lokale Duurzame Monumenten wordt vanuit het programma Cultuur aangestuurd.

Ontzorgingsloket Maatschappelijk Vastgoed

Het [Ontzorgingsloket Maatschappelijk Vastgoed](#) is onderdeel van het Nationale Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed en bestaat sinds 2021. Het programma is bedoeld om eigenaren van maatschappelijk vastgoed te helpen bij het verduurzamen van hun pand. Voorbeelden van type gebouwen die met dit programma ontzorgd worden zijn: maatschappelijk vastgoed van gemeenten tot 50.000 inwoners, onderwijsinstellingen, zorgaanbieders, culturele instellingen, religieuze/levensbeschouwelijke instellingen en kinderopvangorganisaties. Meer

dan 200 eigenaren hebben inmiddels gebruikgemaakt van het Ontzorgingsloket Maatschappelijk Vastgoed.

Naast het ontzorgen van eigenaren, zetten we ons ook in voor kennisdeling. Zo hebben we in oktober 2025 [een webinar](#) gehost over het Ontzorgingsloket Maatschappelijk Vastgoed.

“We voelen ons geholpen door het adviestraject, door de kennis en expertise van de adviseurs en door het goed kunnen inspelen op onze vraag.”

“Met het adviestraject hebben we nu een onderbouwd plan waar wij mee verder kunnen!” - Deelnemers Ontzorgingsloket Maatschappelijk Vastgoed

Ontzorgingsloket MKB

Het [Ontzorgingsloket MKB](#) is onderdeel van het Nationale Ontzorgingsprogramma MKB en bestaat sinds juni 2024. Het programma is bedoeld om MKB’ers tot 50 medewerkers te helpen bij het verduurzamen van hun pand of technische bedrijfsprocessen.

Loket Duurzame Monumenten

Het [Loket Duurzame Monumenten](#) is een initiatief van provincie Noord-Brabant en onderdeel van Monumentenwacht Noord-Brabant. Dit loket is opgezet met provinciale middelen en loopt sinds 2024 ter ondersteuning van eigenaren van Brabantse rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten, en voor eigenaren van een pand in een Brabants beschermd stads- of dorpsgezicht.

Duurzaamheidsloket Sport

Het Duurzaamheidsloket Sport was een initiatief van de provincie Noord-Brabant en is met provinciale middelen opgezet. Het loket liep van 2018 tot en met 2025 en bood ondersteuning aan sportverenigingen die hun accommodatie wilden verduurzamen.

Via het loket zijn uiteindelijk 84 energiescans uitgevoerd, waarmee veel sportverenigingen concreet zijn geholpen om stappen te zetten richting een energiezuinige en toekomstbestendige accommodatie. Door de afnemende vraag naar de energiescans van het Duurzaamheidsloket Sport is in goed overleg besloten de samenwerking niet voort te zetten.

“93% van de respondenten geeft aan zich daadwerkelijk geholpen te voelen en 79% heeft maatregelen uitgevoerd naar aanleiding van het advies.” - Enquête onder deelnemers Duurzaamheidsloket Sport

3. (Koploper) projecten maatschappelijk vastgoed

Rol provincie: mogelijk maken

“Met SP3 bieden we financiële steun en kennis aan projecten gericht op de versnelling van de verduurzaming van bestaand vastgoed. We continueren SP3 in Opvolger SP3, waarin we samen met drie koploperprojecten een verdiepingsslag maken op de financierbaarheid.” - Uitvoeringsagenda

Samengesteld Project 3

Om de verduurzaming van bestaand (maatschappelijk) vastgoed verder te helpen, is in de coronaperiode Samengesteld Project 3 (SP3) opgesteld als onderdeel van de Coronaherstelaanpak. Van 2022 tot en met 2024 is er door de provincie, de Brabantse Ontwikkel Maatschappij en de twaalf deelnemende gemeenten hard gewerkt aan maar liefst 34 verschillende projecten: van maatschappelijk vastgoed en particuliere woningen tot wijkaanpakken en warmtenetten. Samen werkten we aan thema's van techniek en financiering tot governance en proces.

Met de kennis en lessen uit SP3 kunnen alle Brabantse gemeenten tijd en geld besparen. De kennis en lessen zijn geborgd op de Energiewerkplaats Brabant en in het [Magazine Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed](#).

“Kennis uitwisselen binnen SP3 is bijzonder nuttig. Je onderzoekt samen tijdens de planvorming wat wel en niet werkt. Het doel: het ontwikkelen van een gezamenlijke gereedschapskist.”
- SP3 Project Nationaal Isolatieprogramma

Opvolger Samengesteld Project 3

Al vrij snel viel een aantal SP3 projecten op door ambitie, innovatieve kracht en potentie. Begin 2025 is OSP3 van start gegaan met drie koploperprojecten. Het doel van de Opvolger Samengesteld Project 3 (OSP3) is verdieping op inhoudelijke thema's. Primair zijn dat de financiële haalbaarheid en uitvoerbaarheid, maar ook is er aandacht voor de technische uitwerking en juridische vertaling naar contracten. Zo combineert een project het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed met warmteopwek en -levering aan de nabije omgeving. Een ander richt zich op een duurzame oplossing voor het tekort aan (onderwijs)huisvesting door middel van energieneutrale, circulaire en modulaire bouwunits.

4. Verkennen vervolg maatschappelijk vastgoed en MKB

Rol provincie: mogelijk maken & ruimte voor maatwerk

“Hoe kunnen we gemeenten, maatschappelijke organisaties en het MKB effectief ondersteunen bij het verduurzamen van maatschappelijk en zakelijk vastgoed en slimme koppelingen maken met het landelijke ondersteuningsaanbod? Vanuit de verschillende ontzorgingsloketten, zoals het ontzorgingsloket Klein Maatschappelijk Vastgoed, zijn gebouw-eigenaren van advies voorzien over energiebesparing en verduurzaming van hun gebouwen. We gaan de komende periode analyseren wat er eventueel nog nodig is om tot uitvoering over te gaan.” -
Uitvoeringsagenda 2024-2027

De Europese richtlijn EPBD IV verplicht lidstaten om de energieprestatie van o.a. de slechtst presterende utiliteitsgebouwen te verbeteren. Dit betekent dat per 2030 16% en per 2033 26% van de slechtst presterende utiliteitsgebouwen moet zijn verbeterd. Deze verplichting geldt onder meer voor maatschappelijk vastgoed, zoals onderwijs- en sportaccommodaties, en MKB.

De provincie ondersteunt momenteel eigenaren van maatschappelijk vastgoed bij verduurzaming via het Ontzorgingsloket Maatschappelijk Vastgoed en via OSP3. En ondersteunt MKB via het Ontzorgingsloket MKB. Parallel hieraan start de provincie een marktonderzoek (MaVa/ MKB Next) om inzicht te krijgen in de ondersteuningsbehoeften van eigenaren en de mogelijke benodigde rol van de provincie bij de verdere verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en MKB in Brabant.

5. Versnellen Innovatie Energiebesparen

Rol provincie: mogelijk maken

“Om adaptief in te spelen op technologische ontwikkelingen in de energietransitie zoeken we actief de samenwerking met kennisinstellingen en innovatieve bedrijven op. [...] Zo versnellen we de ontwikkeling en toepassing van innovaties in de praktijk.” - Energieperspectief 2050

De Brabantse Aanpak Besparen richt zich op energiebesparing in de gebouwde omgeving. Dit doen we primair door ons te richten op het versnellen van de toepassing van bewezen maatregelen en het ondersteunen van gemeenten en inwoners in de uitvoering. Tegelijk houden we oog voor innovatie en volgen we nieuwe ontwikkelingen, zodat deze – waar ze bijdragen aan betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en opschaling – bij de verdere uitrol kunnen worden benut en ingepast via bestaande instrumenten.

Energiebesparing is een breed begrip. Bovendien gaat innovatie op gebied van energiebesparing verder dan alleen de gebouwde omgeving. Het is een breder onderdeel van de energietransitie en wordt ook via bestaande instrumenten en programma's al vormgegeven. In de basis gaat het om een efficiëntere inzet van energie binnen het energiesysteem in zijn totaliteit. Het beperkt zich niet tot isolatie, maar kan bijvoorbeeld ook ingaan op efficiëntere inzet van installaties. In het vervolg zal innovatie op gebied van energiebesparing meegenomen worden in de uitwerking van de aankomende aanpakken. Daarbij kijken we naar verschillende modaliteiten van energie: warmte, koude en elektriciteit. Dit sluit aan bij het Energieperspectief 2050 en geeft invulling aan de motie [“Investeren in energiebesparing”](#) van 5 juni 2026

Dit is een uitgave van in opdracht van:
Provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
Brabantlaan 1
5200 MC 's-Hertogenbosch

juni 2026

Provincie Noord-Brabant